

KASB-HUNAR TA'LIMI

Профессиональное образование
Professional education

Ilmiy-uslubiy, amaliy, ma'rifiy jurnal
2024-yil, 6-son

Muassislar:

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi,
Pedagogik innovatsiyalar, professional ta'lim
boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta
tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti

Bosh muharrir: Z.Y.XUDAYBERDIYEV

Ijrochi direktor: H.SIROJIDDINOV

Tahrir hay'ati:

M.XOLMUXAMEDOV, R.X.JO'RAYEV,
A.Q.JALALOV, A.R.XODJABAYEV
J.SH.SHOSALIMOV, A.NABIYEV,
A.A.HASANOV, H.SIROJIDDINOV,
K.M.GULYAMOV

Jurnal 2000-yildan nashr etila boshlangan.
O'zbekiston matbuot va axborot agentligida
2007-yil 3-yanvarda qaytadan ro'yxatga olinib,
0109-raqamli guvohnoma berilgan.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Vazirlar
Mahkamasi huzuridagi Oliy Attestatsiya komissiyasi
tomonidan 2017 yil 29 avgustdagi 241/8 qarori
bilan Pedagogika fanlari bo'yicha dissertatsiyalar
yuzasidan asosiy ilmiy natijalarni chop etishga
tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Manzil: 100095, Toshkent sh., Olmazor tumani
Universitet ko'chasi, 2-uy
Tel.: 90-979-75-89; 94-677-90-32;

E-mail: kasbhunartalimi@mail.ru,
ksbjurnal@inbox.uz.

Nashr uchun mas'ul

H.Sirojiddinov

Sahifalovchi:

I.Sirojiddinov

Tahririyat fikri muallif nuqtai nazariga to'g'ri
kelmasligi mumkin.

Tahririyatga yuborilgan maqolalar tahrir etilmaydi
va egasiga qaytarilmaydi.

Jurnaldan ko'chirib bosilganda "Kasb-hunar ta'limi"
jurnalidan olingani izohlanishi shart.

Bosishga ruxsat etildi: 17.06.2024-yil.
Bichimi 60x84 1/8

Bosma tabog'i 10. Adadi 60 nusxa.
Buyurtma "PROFIEDUPRESS" MChJ
bosmaxonasida chop etildi.

Korxonada manzili: Toshkent shahri, Sirg'ali tumani,
Yangi Sirg'ali ko'chasi, 18-uy

МУНДАРИЖА

Abdusattorova U.A. Maktabgacha yoshdagi bolalarni pedagogik innovatsiyalar yordamida kreativ fikrlashga o'rgatish jarayoni	3
Madaminova M.Q. Ta'limni o'zgartirish: ta'lim muassasalarida innovatsion menejmentning o'rmi	7
Xakimov S.M. Oziq-ovqat ta'limi talabalarining laboratoriya va amaliy mashg'ulotlarini tashkil etish va boshqarishning didaktik imkoniyatlari ..	11
Berdiyev B.Ch. Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida milliy kurash vositasida sog'lom turmush madaniyatini rivojlantirishning pedagogik mazmuni	15
Umirzoqova M.B. O'quvchilarga matematik tushunchalarni o'rgatishda kvest texnologiyasi elementlaridan foydalanish metodikasi	19
Almamatova Sh. O'zbek tilini o'qitishda interaktiv metodlar	23
Doniyorova G.B. Pedagogik imidj tushunchasi va uning pedagogik ahamiyati	27
Aynazarova A.J. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish mexanizmlari	32
Karimov D.A. Axborotlashgan jamiyatda talabalarda vatanparvarlik kompetensiyalarini shakllantirishning didaktik imkoniyatlari	37
Berkinova Ch. Valeologik tushunchalarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari	42
Эрназарова М.Н., Жабборова Э.Р. Взаимосвязь между математи- кой и русским языком: Интердисциплинарные подходы в образова- нии	47
Xolmatova S.V. Pedagogik oliy ta'lim transformatsiyasi jarayonlarida talabalarni kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	51
Pardayev O. Raxbar xodimlarda kommunikativ-liderlik kompetensiyalarini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	56
Abdullaeva M., Mirxayitova S.I., Botirova M.M. Ta'lim tizimi rivojlangan xorijiy davlatlarda pedagogning kasbiy rivojlantirishga tayyorlash tajribasi	62
Aburaximov Sh.A. Gibril ta'lim: an'anaviy va raqamli ta'lim o'rtasidagi tafovutni bartaraf etish	66
Raximberdiyeva M.M. Oliy ta'lim muassasalarida xalq pedagogikasi fanini o'qitishning modulli texnologiyalarini takomillashtirish	69
Israilova Sh.J. Og'zaki nutqni rivojlantirishda o'qish ko'nikmasi (reading) dan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	74
Мирзахмедов Ш.М. Ёшларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарби- ялашда оиланинг ўрни	78
Turdiyev U.Sh., Rashidov D.G., O'tkirov Sh.X. Laboratoriya klasteri tashkil qilish asosida ta'limni intigrasiyalash	82
Abduraimov J.G' o'qituvchilarning elektron ta'lim resurslari va platformalaridan foydalanish tayyorgarligini ta'minlash sxemasi	85
Saidova G.E. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini tarbiya darslarida integrativ yondashuv asosida tarbiyalash	88
Matberdiyeva Y.B. Aksiologik yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy asoslari	93
Abdullayeva O.O. Bo'lajak pedagoglarda tadqiqotchilik ko'nikmasini shakllantirishning nazariy asoslari	97
Valixanov S.Sh. Jismoniy madaniyat yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligiga qo'yiladigan talablar	101
Temurova G.X. Mehnat va predmetli amaliy ta'lim texnologiyasi fanining tarkibi, maqsad va vazifalari, metodlari va umumiy masalalari	105
Mamanazarov B.Q. Talabalarda "elektr va magnetizm" dan mustaqil ishlarni tashkil etish metodikasi	111
Ruziyeva N.Z. Inklyuziv ta'lim tamoyillari	114
Yuldashева Sh.B. Syujetli-ro'lli o'yinlar vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarda hamkorlik hissi shakllantirish pedagogik muammo sifatida	117
Qodirova X.N. Boshlang'ich ta'limda turkiy xalqlar an'anaviy sport o'yinlarining o'quvchilararo targ'ib etilishi	121
Choriyeva D.A. She'riyat orqali maktabgacha yoshdagi bolalarning umumiy bilim darajasini oshirish va xotirasini yaxshilash	126

Turg'unboeva Z.I., Xasanov A.J. Zaif eshituvchi o'quvchilarni kognitiv va nutqiy malakasini rivojlantirish bo'yicha innovatsion pedagogik texnologiyalar	129
Qudratova Sh.B. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini shakllantirishda innovatsion texnologiyalarning o'rni	133
Kudratova I.Z. Autistik xususiyatlarga ega bo'lgan bolalar ta'lim dasturini yaratishdagi asosiy yondashuv tahlili	137
Shaxbazova G.O. Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining sport estetikasiga doir bilimlarini rivojlantirishning texnologik usullari	142
Kabirova Z., Turdaliyeva M. Nutqi to'liq rivojlanmagan bolalarni nutqini rivojlantirish metodikasi	146
Saidov A.H. Umutga'lim maktablari rahbarlarining pedagogik jamoada pedagogik ziddiyatlarini bartaraf etish usullari	150
Muhammadjonova D.F. Maktabgacha yoshdagi eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarni maktabga nutqiy tayyorlashda amaliy metodlarning o'rni	154
Mahmudova S.A. Bo'lajak pedagoglarda ijtimoiy-kreativ kompetentlikni rivojlantirishning integrativ modeli	161
Asqarova M.R. Bilogiyani o'qitishda individual ta'lim texnologiyalaridan foydalanish metodikasini shakllantirish	165
Nazarov A.T. Jismoniy madaniyatning pedagogik funksiyalarini samarali tashkil etishda sport turizmining o'ziga xos jihatlari	169
Rajabov X.M. Kimyo o'qituvchisining axborot-metodik kompetentligini takomillashtirishning didaktik imkoniyatlari	173
Rizaeva X.U. Mehnat tarbiyasini shakllantirishning pedagogic ahamiyati.....	178
Sapayev I.B., Esanmurodova N. Talabalarning individual ta'lim troektoriyasini amaliy ta'lim muhiti asosida shakllantirish	183
Zaripova D.A. Talimda smart texnologiyalarning qo'llanilishi	189
Isakov J.A. Bo'lajak muhandislarning konstruktiv kompetensiyalarini rivojlantirishning tizimli pedagogik shart va sharoitlari	195
Parpieva U.H. Terminologiya til so'z fondining bir qismi sifatida	200
Gaynazarova G.A., Namazbayeva L.Z. Rivojlanish markazlarida maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga milliy qadriyatlar asosida ta'lim-tarbiya berish	205
Kamalova G.A. Integratsion yondashuv asosida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish samardorligi	212
To'rabekova A.M. Boshlang'ichsinf o'quvchilaridalingvistik kompetensiyalarni shakllantirishning mavjud holati	217
Pulatova P. Alohida ta'lim ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarni kasb-hunarga doir mehnat tarbiyasi masalalari	224
Rasulov E.M. Elektron portfolio tizimi talabalarda metakognitiv fikrlashni rivojlantirish vositasi sifatida	229
Xalilova D.F. Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik mexanizmi	233
Kamalov A. Mafkuraviy targ'ibotni ijtimoiy-pedagogik tahlili	237
Qayumova O.B. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ona tilga oid lingvistik kompetensiyalarini takomillashtirishning nazariy asoslari.....	243
Allaberdiyeva K.X. Bolalarda innovatsion texnologiyalardan foydalanib ekologik ta'lim berish	250
Abdullaeva D.N. O'qituvchining pedagogik va psixologik qobiliyatlari.....	256
Xasanov X.M. "Informatika va raqamli texnologiyalar" fanini o'qitishda elektron ta'lim resurslarining ahamiyati	261
Xurramova E.Sh. Kesim va qirqim bajarishda yo'l qo'yadigan tipik xatolarning oldini olish	265
Islomova G.M., Islomova Z.I. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy faoliyat vositasida bolalarning qobiliyatlari va ijodkorligini rivojlantirish	269
Azimova F. Нефть-газ саноатига оид терминларнинг ўзига хос хусусиятлари	273
Xudoyqulova Sh.M. Ta'lim oluvchilarda nostandart tafakkur muammosining o'rganilishi: tarixiy ekskurs	278

O'QITUVCHILARNING ELEKTRON TA'LIM RESURSLARI VA PLATFORMALARIDAN FOYDALANISH TAYYORGARLIGINI TA'MINLASH SXEMASI

ABDURAIMOV JUR'ATBEK G'OFUROVICH,

Chirchiq davlat pedagogika universiteti, "Informatika va AT" kafedrası
katta o'qituvchi

Annotatsiya. Mazkur maqola o'qituvchilarning elektron ta'lim resurslari va platformalaridan foydalanish tayyorgarligini ta'minlash sxemasini ishlab chiqishga bag'ishlangan. Tadqiqot davomida o'qituvchilarni zamonaviy texnologiyalarga moslashishi va ulardan samarali foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirish yo'llari tahlil qilindi. Maqolada o'qituvchilarni elektron ta'lim resurslari va platformalaridan foydalanishga tayyorlash uchun tavsiya etilgan sxema va uning asosiy elementlari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: O'qituvchilar, elektron ta'lim resurslari, ta'lim platformalari, tayyorgarlik, texnologik moslashish.

Annotation This article is devoted to the development of a scheme for ensuring the readiness of teachers to use electronic educational resources and platforms. In the course of the study, ways of adapting teachers to modern technologies and developing their effective use skills were analyzed. The article examines the proposed scheme and its main elements for preparing teachers to use electronic educational resources and platforms.

Key words: Teachers, e-learning resources, educational platforms, preparation, technological adaptation.

Аннотация. Данная статья посвящена разработке схемы обеспечения готовности учителей к использованию электронных образовательных ресурсов и платформ. В ходе исследования были проанализированы пути адаптации учителей к современным технологиям и развития навыков их эффективного использования. В статье рассматривается предложенная схема и ее основные элементы подготовки учителей к использованию электронных образовательных ресурсов и платформ.

Ключевые слова: Преподаватели, электронные образовательные ресурсы, образовательные платформы, подготовка, технологическая адаптация.

Kirish: Ta'lim sohasida raqamli texnologiyalar va elektron resurslarning joriy etilishi tezkor sur'atlar bilan rivojlanmoqda. Bu o'zgarishlar o'qituvchilardan yangi ta'lim vositalarini o'zlashtirish va ulardan samarali foydalanishni talab qiladi. O'qituvchilarning elektron ta'lim resurslari va platformalaridan foydalanish tayyorgarligi ularning kasbiy faoliyatini yanada samarali va innovatsion qilish uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada o'qituvchilarning raqamli texnologiyalarni samarali qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan tayyorgarlik sxemasi taklif etiladi.

Tadqiqot metodologiyasi: Tadqiqotda sifatli

va miqdoriy tahlil usullari qo'llanildi. Birinchi bosqichda o'qituvchilar orasida elektron ta'lim resurslari va platformalaridan foydalanish bo'yicha mavjud bilim va ko'nikmalarni aniqlash maqsadida so'rovnomalar va intervyular o'tkazildi. Ikkinchi bosqichda ilg'or tajribalar va o'quv dasturlari tahlil qilinib, o'qituvchilarni raqamli texnologiyalardan foydalanishga o'rgatish bo'yicha eng samarali yondashuvlar o'rganildi. Ushbu ma'lumotlar asosida tayyorgarlik sxemasi ishlab chiqildi va sinovdan o'tkazildi.

O'qituvchilarning elektron ta'lim resurslari va platformalaridan foydalanish tayyorgarligini ta'minlash sxemasi, ularning ta'lim jarayonida

zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanishini ta'minlashga yo'naltirilgan. Quyidagi qadam tartibida olib borilgan[1]

I. Tahlil va Baholash: O'qituvchilar va ta'lim sohasidagi mudofaa hodimlari bilan suhbatlar olib boriladi. Ular elektron ta'lim resurslarining va platformalarining hozirgi sifatini, ularning muhimiyatini va faolligini baholaydilar. Tahlil va baholash jarayonida o'qituvchilar va ta'lim sohasidagi mudofaa hodimlari o'rtasida suhbatlar olib boriladi. Ular elektron ta'lim resurslarining va platformalarining joriy sifatini, ularning muhimiyatini va faolligini tahlil qilish uchun quyidagi bosqichlarni o'tkazishadi:

1. Platformalar va Resurslar Tahlili: O'qituvchilar va mudofaa hodimlari, mavjud bo'lgan elektron ta'lim platformalarini va resurslarini tahlil qilishadi. Bu tahlil jarayonida platformalar va resurslarining interfeysi, turli ta'lim materiallari, interaktiv vositalari, va o'qituvchilarning va talabalarining foydalanish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

2. Muhimiyat va Faollik Baholash: Elektron ta'lim resurslari va platformalarining o'qitish jarayonida o'zlarining o'rinli o'qitishning muhimiyati va faolligini baholash uchun ma'lumotlar to'plashadi. Bu baholash jarayonida, o'qituvchilar va mudofaa hodimlari platformalarning ta'limda qanday o'rinli foydalanish imkoniyatlarini, o'qituvchilarning va o'qituvchilarining o'zlashtirishi va platformalardan foydalanish sohasidagi ta'sirini baholaydi.

3. Sug'urta va Maxfiylik Tahlili: Elektron ta'lim resurslari va platformalarining sug'urta va maxfiylik sohasidagi holatini baholash uchun tahlil qilinadi. Bu tahlil jarayonida, platformalar va resurslar uchun sug'urta sohasidagi protokollar, maxfiylikni ta'minlash usullari, va ma'lumotlarni himoya qilishning o'zlashtirilishi o'rniga e'tibor beriladi.[3,4]

II. O'qituvchilar tarafidan ta'lim:

O'qituvchilarga elektron ta'lim resurslaridan foydalanish va ulardan o'qitish usullari to'g'risida ta'lim beriladi. Bu darslar o'qituvchilar uchun ta'limning o'zlashtirilishi, platformalarning funktsiyalari va ularni amalga oshirishning eng yaxshi usullari haqida ma'lumot taqdim etadi. O'qituvchilar tarafidan ta'limning bir qismi, o'qituvchilarga elektron ta'lim resurslaridan foydalanish va ulardan o'qitish usullari to'g'risida ta'lim beriladi. Bu darslar o'qituvchilarga raqamli texnologiyalar va elektron ta'lim platformalarini qanday samarali foydalanishlarini o'rganishga yordam beradi. Quyidagi muhim nuqtalarga e'tibor beriladi:

1. Ta'limning O'zlashtirilishi: O'qituvchilarga elektron ta'lim resurslaridan foydalanish va ulardan o'qitish usullari ta'limning o'zlashtirilishida muhim ahamiyatga ega. Bu darslar o'qituvchilarga raqamli texnologiyalar va platformalar orqali ta'limni o'rganish, tayyorlash va ta'lim jarayonida ulardan samarali foydalanishni o'rgatadi.

2. Platformalarning Funktsiyalari: O'qituvchilarga elektron ta'lim platformalarining asosiy funktsiyalari va ulardan foydalanishning muhimliklari haqida tafsilotli ma'lumot taqdim etiladi. Bu, o'qituvchilarga platformalar orqali dars tayyorlash, vazifalarni boshqarish, talabalarni baholash, va kommunikatsiya qilishni o'rganishga yordam beradi.

3. Amalga Oshirishning Eng Yaxshi Usullari: Ta'lim jarayonida elektron ta'lim resurslaridan eng samarali foydalanishning usullari o'qituvchilar uchun muhimdir. Bu darslar o'qituvchilarga ta'lim materiallarini sodda va ma'lumotli ko'rinishda tuzish, interaktiv vositalardan foydalanish, va talabalar bilan muloqotni yaxshi tashkil etishni o'rgatadi. [5,6]

III. Amaliyot va masofaviy ta'lim: O'qituvchilar praktik jarayonlarda qatnashishga imkoniyat beriladi. Ularga amaliyotlar

o'tkazish, masofaviy ta'lim vositalarini test qilish va shuningdek, turli ta'lim platformalarini sinovdan o'tkazish imkoniyati taqdim etiladi.

4. Monitoring va qo'llab-quvvatlash: Sxemaning katta qismi, o'qituvchilarning elektron ta'lim resurslaridan foydalanish jarayonida ularga yordam berishni ta'minlashdir. Ular muammoni yechishda yordam berish, ta'lim materiallarini yaxshilash, va ta'lim platformalari bilan bog'liq boshqa tekshiruvlar va muammo-hallarni bartaraf etishda qo'llaniladi.

5. Natijalarni baholash va qayta tahlil: Sxemaning oxirida, o'qituvchilar va boshqa ta'lim kadrlari tomonidan elektron ta'lim resurslaridan foydalanishning samarali ko'rinishini baholash uchun natijalar baholangan va qayta tahlil qilinadi. Bu, qaysi qatorlarda yangi o'zgartirishlar kerakligini aniqlashda yordam beradi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, o'qituvchilarni elektron ta'lim resurslari va platformalaridan foydalanishga tayyorlash uchun maxsus tayyorgarlik dasturlarini joriy etish zarur. Bu dasturlar o'qituvchilarning texnologik savodxonligini oshiradi va ularga zamonaviy ta'lim jarayonlarida faol ishtirok etish imkonini beradi. Taklif etilgan tayyorgarlik sxemasi o'qituvchilar uchun o'zlashtirishi oson va samarali bo'lib, ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Mazkur sxema asosida amalga oshirilgan dasturlar ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni keng joriy etishga xizmat qiladi. Shunday qilib, bu sxema o'qituvchilarning elektron ta'lim resurslari va platformalaridan foydalanish tayyorgarligini oshirishda kerakli qadam va ta'minotni ta'minlashda yordam beradi. Bu ko'nikma o'qituvchilarning raqamli texnologiyalarni ta'limda samarali foydalanishida muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov, M. (2019). O'zbek tilida filologik ta'limda raqamli texnologiyalarni qo'llashning zarurati. O'zbekiston respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi Xalq ta'limi fanlarining ilmiy elektron jurnali, 1(9), 120-124.
2. Rahimova, D., & Aripova, L. (2020). Raqamli dars ishlanmalarini o'qitishda pedagogik axborot texnologiyalaridan foydalanishning muhimiyati. O'zbek tili va adabiyoti, (2), 38-42.
3. Rizaeva, S. (2018). Elektron ta'lim resurslari va platformalari foydalanishning o'qituvchilar tayyorgarligini oshirishda o'zbek tili va adabiyoti fanidan darsning yirik ahamiyati. O'zbekiston respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi Xalq ta'limi fanlarining ilmiy elektron jurnali, 1(4), 95-99.
4. Pritchard, R. J., & Roberts, R. D. (2017). Engaging and supporting pre-service teachers' critical thinking in online threaded discussions. Australasian Journal of Educational Technology, 33(3), 66-80.
5. Karpicke, J. D., & Blunt, J. R. (2011). Retrieval practice produces more learning than elaborative studying with concept mapping. Science, 331(6018), 772-775.
6. Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., Bakia, M., & Jones, K. (2010). Evaluation of evidence-based practices in online learning: A meta-analysis and review of online learning studies. US Department of Education.
7. Freeman, S., Eddy, S. L., McDonough, M., Smith, M. K., Okoroafor, N., Jordt, H., & Wenderoth, M. P. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. Proceedings of the National Academy of Sciences, 111(23), 8410-8415.